

De school als hefboom om maatschappelijke kwetsbaarheid te verminderen

Nicole Vettenburg
Majong vzw/ UGent

Antwerpen – Rode kruis Vlaanderen – 17 mei 2018

Brug tussen school en thuis

Nicole.Vettenburg@welwijs.be

Inhoud

- Kwetsbaar op school
- Wat is maatschappelijke kwetsbaarheid?
- Enkele reflecties

1. Kwetsbaar op school

- Kinderen uit sociaal zwakke milieus profiteren minder van het onderwijsaanbod
  - Slechtere startpositie
  - Verdere sociale ‘marginalisering’ door/in het onderwijs
- Gelijke kansen creëren veronderstelt

2. Wat is maatschappelijke kwetsbaarheid?

Omschrijving:

“maatschappelijk kwetsbaarheid” = **risico** om in contact met maatschappelijke instellingen vooral, en telkens opnieuw, de negatieve aspecten (controle, sancties) te ondergaan en minder te genieten van het positieve aanbod.

(Vettenburg, 1989)

Kenmerken:

– Interactief:

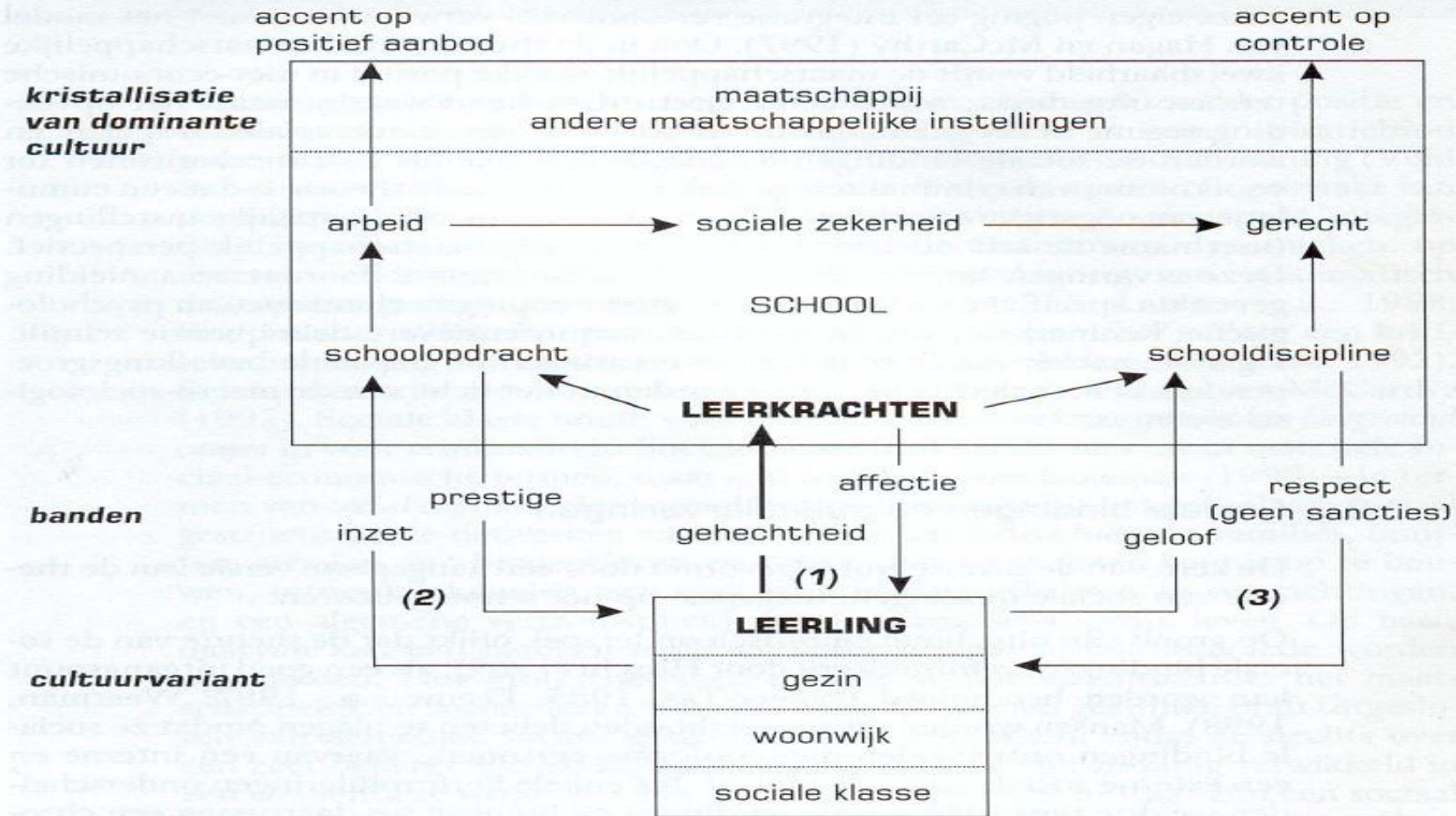
- Steeds 2 polen (maatschappelijke instelling èn individu) bij betrokken

– Cumulatief:

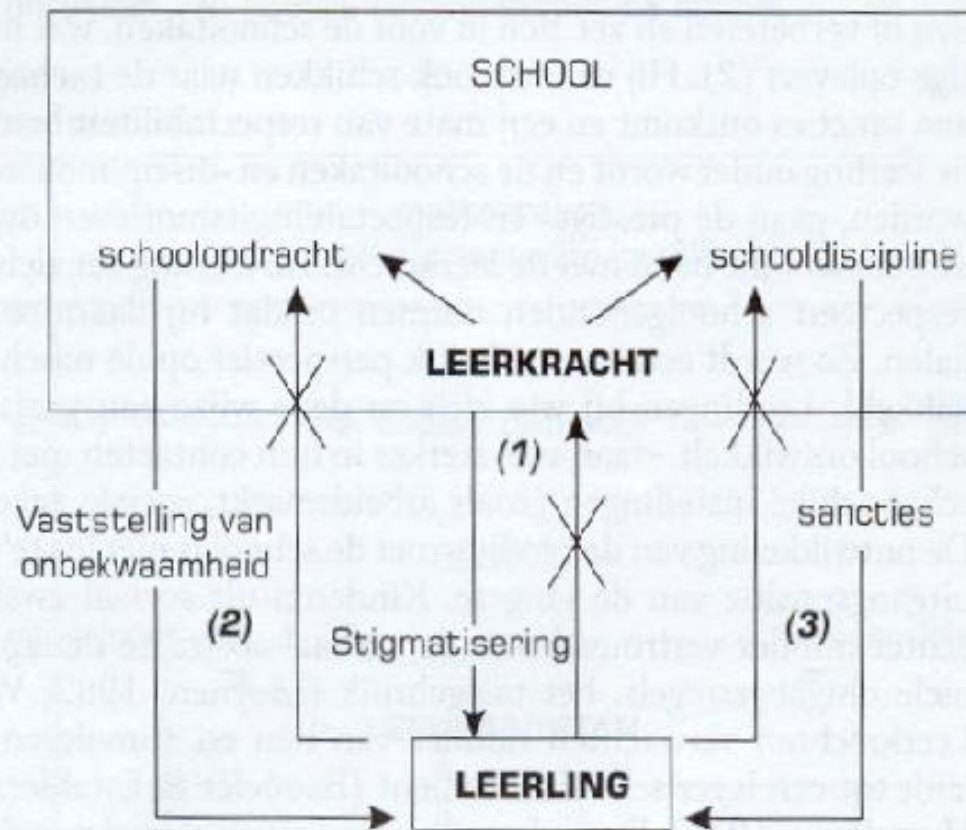
- Eens gekwetst, kwetsbaarder voor de volgende instelling

- **Culturele kenmerken** > structurele:
  - De culturele kenmerken (bv. Opvoedingsmodel, waardenoriëntatie) van het gezin zijn belangrijker dan de structurele kenmerken (bv. Inkomen, wooncomfort)

- Belang van **sociale binding**: zie schema's, uitgewerkt voor de school
  - Toepasbaar voor elke maatschappelijke instelling (bv. CLB, OCMW, Jeugdwerk, VDAB, enz.)

Figuur 3.1 Het ontstaan van sociale bindingen met de school.

Figuur 3.2 Falende sociale bindingen op school.

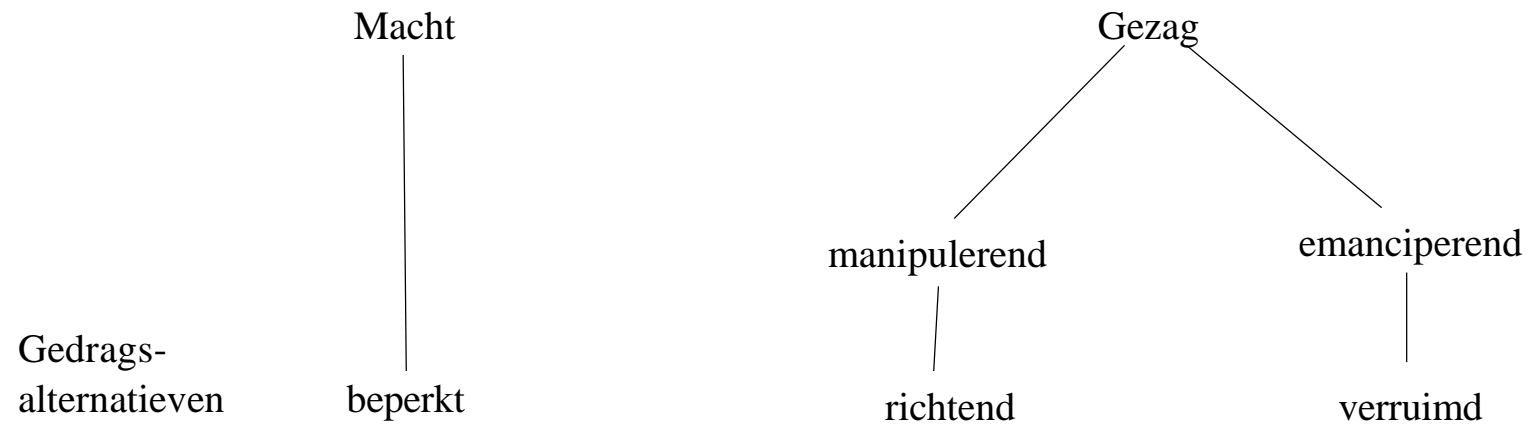

- Maatschappelijke instellingen spelen zelf een actieve rol
- Gaat om risico, geen fataal traject
- Referentiekader 'maatschappelijk kwetsbaarheid' krijgt empirische ondersteuning

Een emanciperende gezagsrelatie draagt bij tot de ontwikkeling van sociale binding bij leerlingen

Relatiemodellen

Concluderend

Schoolervaringen spelen sleutelrol in proces van maatschappelijke kwetsbaarheid

- Relatie leerling-leerkracht is cruciaal, te plaatsen in context van school, onderwijsbeleid, bredere samenleving
  - School: belangrijke preventieve taak in strijd tegen sociale ongelijkheid
- => Kan het brugfigurenproject het verschil maken?

3. Enkele reflecties

Wat maakt het verschil?

- 1) Cultuur van maatschappelijk kwetsbare groepen zien als een '**variant**' i.p.v. 'deficiëntie'.
  - ⇒ dit impliceert: de cultuur kennen en appreciëren
    - o.a. via contacten met ouders :
      - leren vrijwilligers cultuur kennen en appreciëren
      - kan overgedragen worden naar scholen/andere voorzieningen

2) Vertrekken vanuit een interactionistische benadering:

- probleem komt voort uit de interactie tussen leerling en school
- zoeken naar een evenwicht tussen draaglast verminderen & draagkracht verhogen.

Enkel draagkracht verhogen houdt risico in op ‘dweilen met de kraan open’

3) Emanciperend werken met kinderen en jongeren om de binding met de samenleving te verhogen

Bibliografie

- Vettenburg, N. (1988). *Schoolervaringen, delinquentie en maatschappelijke kwetsbaarheid*, Leuven, Onderzoeksgroep Jeugdcriminologie.
- Vettenburg, N. & Walgrave, L. (2009). Maatschappelijke kwetsbaarheid op school, *Welwijs*, 20, 3, 3-8.
- Vettenburg, N., Brondeel, R., Gavray, C. and Pauwels, L. Societal vulnerability and adolescent offending: The role of violent values, self-control and troublesome youth group involvement, *European Journal of Criminology*, 2013, 10, 4, pp. 444-461
- www.welwijs.be